

heb he. Van niemand. En als de politie te lam is om ons Vera te vinden, dan zal ik het zelf wel doen, en als ik haar vind, zal ik zeggen: "Kom kind we trekken er uit, ga niet terug naar die kakkerlakken, ze willen uw dood." Want er is hier maar ene naar wie ze luistert en (tot Fie) gij wist dat. Maar dat kondt ge juist niet verdragen... (Hij raakt wat uitgeraasd, en besef, dat hij misschien wat te ver is gegaan, Stilte)

Fie Nog iets, Juul? (stilte) Zo is hij altijd geweest, mijnheer, let er maar niet te veel op. Die luistert niet, behalve naar zijn eigen. Nen andere mens zou geren horen wat er gebeurd is, die dagen voor dat ze vertrok, maar hij niet, en weet ge waarom niet?

Juul Omdat het fantasie is! Gij hadt met nen dichter moeten trouwen, om onnozele dingen te schrijven die iedereen de keel uithangen, maar uw eigen dochter gaat toch voor die flauwe kul? Of niet soms?

Fie Mijn eigen dochter, dat is goed gezegd, ik weet tenminste dat ze van mij is. (Geladen stilte. Juul kijkt naar Fie. Fie kalm) En alleen een vrouw kan dat weten. Gij denkt, dat ge door een paar avontuurkes alles van vrouwen kent. Vergeet het. (Stilte. Juul duidelijk totaal uit zijn evenwicht)

Gloster Vera is hier geweest, om je te zeggen, dat ze een kind verwacht.

Fie En ik mocht er met niemand over spreken, de eerste tien dagen.

Juul Van wie is dat kind?

Fie Ze heeft het niet willen zeggen. 't Is haar geheim.

Juul Dan is ze misschien gewoon weg, om dat kind te laten weghalen?

Gloster Neen, Juul. Dat wilde ze niet.

Juul (tot Fie) Maar waarom hebt gij haar dan laten gaan? Waarom hebt ge niet naar 't café gebeld? Ik zou direct gekomen zijn...

Fie Ze wou dat ge der buitenbleef.

Juul Dat is geen reden. Ge moet niet altijd luisteren naar kinderen. Ze doen stomme dingen, en wij zijn er om dat te verhinderen.

Gloster De enige die er iets mee te maken heeft is Jeronimus.

Juul Die vraagt niet beter, als dat ze verrekt.

Fie Niet waar, Juul. Jeronimus was op de hoogte.

Juul Had ze het hem gezegd? Hoe weet gij dat? Fie Ik zag hem wel eens, op den trein, en dan babbelden we over van alles, en over Vera natuurlijk...

Juul Ik draai zot, ik kan niet meer volgen, ik geef het op.

Gloster Niet doen Juul. Vooral nu niet. Jij bent de enige die ons echt kan helpen nu, geloof me.

Juul Ik? Ik weet het niet meer.

Gloster Ik begrijp heel goed wat jullie te lijden hebben, en ik vergeet al wat je daarnet hebt gezegd. Ik weet ook dat heel je houding wordt vergiftigd door je afkeer van Jeronimus, maar nu vraag ik je: als je van Vera houdt — en daar twijfel ik niet aan — tracht haar dan eens te zien, zoals ze is, Juul.

Juul En kunt u me zeggen hoe dat is?

Gloster Mislukt.

Juul In haar huwelijk, ja, maar...

Gloster In alles, Juul.

Juul Door hem.

Gloster Mogelijk. Maar moeten we niet trachten te verhinderen dat van kwaad erger komt.

Juul Dat snap ik niet.

Gloster Vera was niet het type dat zich zomaar laat vertrappen door haar man, door zijn fantazietjes zoals je zelf zei, door zijn vriendin. Akkoord?

Juul Gelukkig niet, ik heb haar altijd geleerd zich niet te laten doen...

Fie En dan zei ik: moeide oe nie.

Juul Gij waart te bang.

Gloster 't Is ook om bang voor te zijn, Juul. Vera SCHIJNT alleen maar een slachtoffer te zijn.

Juul Dat is ze ook

Gloster Niet meer voor lang. Tracht je te herinneren, of er in de verhouding van Vera met de anderen geen perioden, of momenten, waren waarop ZIJ kwaadaardig was, of gewoon maar verkeerd.

Juul Daar zal ons Fie u wel op antwoorden.

Gloster Ik vraag het aan jou, Juul.

Juul (na stilte) Wel... waarom eigenlijk?

Gloster Omdat ik nog niet voldoende over haar weet, om een tragische afloop te verhinderen.

Fie Er is van alles aan 't verkeerd lopen, Juul dat heb ik u al dikwijls gezegd...

Gloster Vera is niet langer een vrouw die verdwenen is, niet langer een dochter die je kwijt bent, een ongelukkige echtgenote. Vera keert als een boemerang naar jullie allen terug.

Dreigend, en ongrijpbaar. En daarom wil ik uitzoeken welke haar methodes kunnen zijn om haar wraak uit te voeren. Ik weet dat het hevig moet aankomen, maar ik wil jullie alleen maar helpen nu. Ze is een vijand geworden, en er bestaat geen gevaarlijker vijand dan een verongelijkte vrouw. Je moet trachten me te begrijpen, Juul. Er staan levens op het spel.

Juul Vera kon geen vlieg kwaad doen, inspecteur...

Gloster De Vera, die jij je voorstelt, Juul, bestaat niet meer. (indrukwekkend) IK WIL

JULIE BESCHERMEN, mensen!

Juul Zeg gij eens iets, Fie.

Fie Ik heb allang gevoeld, dat den inspecteur gelijk heeft. Maar ik kon het niet zo goed zeggen. Maar gij weet dingen over Vera, die ge — misschien om goed te doen — altijd verzwegen hebt, zoals die revolver, en... zijn er nog Juul?

Juul (Na stilte, hevige "worsteling met zich zelf" zoals dat wel eens heet) Ik heb haar beloofd te zwijgen.

Gloster (valt aan nu) Als je blijft zwijgen, Juul, zal ik onverbiddelijk mijn eigen gang gaan, en voor al wat er verder gebeurt ben je medeverantwoordelijk. Dit is mijn laatste woord.

Juul (gaat een beetje door de knieën) Die revolver... ik had nooit kunnen denken...

Gloster Wát, Juul?

Juul Die kan voor veel dingen dienen, zei ze...

Gloster Wanneer zei ze dat? Wanneer?

Juul De dag voordat ze weggegaan is...

Gloster Waar was dat?

Juul Bij haar thuis.

Gloster Je was met haar alleen?

Juul Ja, Jeronimus stond met de late...

Gloster Verder!

Juul Ik had aan FIE gezegd, dat ik was gaan biljarten...

Gloster Verder, Juul! VERDER!

Juul Ze had me geïnviteerd... Pake, zei ze...

Het is afschuwelijk... ik kan niet geloven dat ze meende wat ze zei...

Gloster Ze meende het, Juul... WAT zei ze precies?

Juul Het moet helemaal anders worden, zei ze. Ik ben... (hij heeft hier duidelijk de moeite van een gebroken, moe man) ik ben... een blok aan het been van u allemaal... En dan heb ik met haar geklapt, zoals we dat dikwijls hebben gedaan... we hebben wat gedronken en toen was ze rustiger... en als we alletwee wat op hadden... heb ik haar in mijn armen genomen, zoals een klein kind, en gezegd: op mij kunt ge altijd rekenen kind. Dat weet ik, zei ze, maar ik wil op niemand meer rekenen... En dan heb ik nog gezegd: ga dan van Jeronimus weg, ga alleen wonen, ik sta achter u... Neen, zei ze, ik wil het helemaal anders, er zijn dingen gebeurd, die ik u niet kan zeggen, misschien bedoelde ze toen dat ze in verwachting was maar dat wist ik dus niet, en ik wil dat alles voorbij is... en toen hebben we afscheid genomen, en... ik heb haar niet meer gezien... (hij knakt door en huilt)

Gloster Dank je, Juul. Nog één vraagje: denk je dat Vera op de hoogte was van de smokkelpraktijken van Jeronimus?

Fie Neen. Dat heeft hij heel de tijd verborgen gehouden.

Gloster Wisten jullie wat er gebeurde?

Fie Ik wel.

Gloster Je hebt nooit gevraagd, waar hij met die steentjes bleef?

Juul Hoe is dat nu mogelijk, als ge nu toch weet dat die kerel smokkelt, en haar wijsmaakt dat hij potten en pannen aan de man brengt, dan doet ge toch iets?

Fie Ik heb het daar met Jeronimus wel eens over gehad. Laat mij maar doen, zei hij dan.

Juul Laat hem maar doen, zie maar eens wat er van terecht is gekomen!

Gloster Het is zo goed als zeker, dat hij er een fortuin mee verdiend heeft. Dat maakt het niet gemakkelijker... Waar is dat fortuin?

Fie Kan zij dat meegenomen hebben?

Juul Vera is geen dief he Fie. Ze mag dan van alles in hare kop hebben, maar hebt ge haar ooit op dat soort oneerlijkheid betrappt?

Gloster Die smokkelaffaire is bijzaak... dat heeft met Vera — voorlopig — niets te maken... denk ik.

Fie Denkt u dat ze... dood is?

Gloster Hoe het ook afloopt, ik probeer jullie te beschermen. (En een beetje raadselachtig laat hij de twee alleen. Stilte. Dan gaat Fie naar Juul, en in een ellendig klein licht nemen de twee mensen elkaars handen vast. Jeronimus komt in het licht. Hij kijkt heel lang voor zich uit)

Jeronimus Die steen was voor jou, Vera. Gek hoe alles kan verkeren. Ze zijn er achter gekomen, en de betrachtingen van een romanticus worden platgetrapt door een vulgair onderzoek naar schuld. Maar er hoefde geen schuld te zijn, dat is de grote mislukking, het fatale misverstand. Nu draagt Birgit het geheim dat voor jou was voorzien. Wat een clownerie is het leven toch. Ik ben gemaakt om uit te vinden... en ik vind niets anders dan mezelf. (Gloster is in z'n beeld gekomen!)

Gloster Ik wil uitvinden, Jeronimus.

Jeronimus Wat?

Gloster Of Vera werkelijk een kind verwacht. Jeronimus Niet van mij.

Gloster Had je van haar dat soort spel vermoed?

Jeronimus Is dit nog spel?

Gloster Dát is de vraag. Wat vindt Birgit ervan?

Jeronimus Het heeft geen zin Birgit te belasten met narigheden van dat soort. Birgit en ik zijn nieuw en uniek.

Gloster Vrezen jullie Vera niet?

Jeronimus Geen angst kan ONS nog scheiden.

Gloster Je keuze is definitief? (Gloster fungeert hier duidelijk als het onrustig knagende onderbewustzijn van Jeronimus)

Jeronimus Zelfs als ze terugkomt.

Gloster Ze komt niet terug, nietwaar?

Jeronimus Jij brengt de stank mee uit mijn hel van twijfel, Gloster. Ik dwaal in donkere kringen en zoek de wieroekstaaf, de paasklok, het bevrijdend woord. Maar eerst moet ik mijn geest ordenen, zorgvuldig nagaan hoe ik mijn aanklagers om de tuin kan leiden.

Gloster (Plotse gedaanteverwisseling naar advokaat, een cynisch-juridische pletwals over de gevoelens heen) Dát is de goede houding, mijnheer Van den Water... (Beurtelings tot een ingebeeld gehoor en tot Jeronimus) Wat van binnen knaagt, beste mensen, knaagt tien keer harder en luider in de stilte van een gevangenis. Beeld u niet in, dat de uitspraak van een rechter, van een jury, het knagen stopt. Maar hoe wreder het knagen in het hoofd van anderen, hoe verderaf voor u! Dát is waar wij voor zijn: het knagen inpakken, en het heimelijk verbergen achter het behang van andere slaapkamers, zoveel mogelijk andere slaapkamers. Van Vera's opvoeders, van haar werkgevers, van haar minnaars, van haar ouders. ZIJ moeten wakker liggen, mijnheer Van den Water, gewoon omdat zij niet mijn clientèle zijn. Zo eenvoudig boosaardig is het. O, het